

ДОКУМЕНТУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ: ІСТОРІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Історичне документознавство. Лекція 4.

ПОНЯТТЯ "ДІЛОВІ ДОКУМЕНТИ"

Документи системи управління

- це сукупність
взаємопов'язаних
документів, що
застосовують для
вирішення завдань
управління і мають
нормативно-правову силу

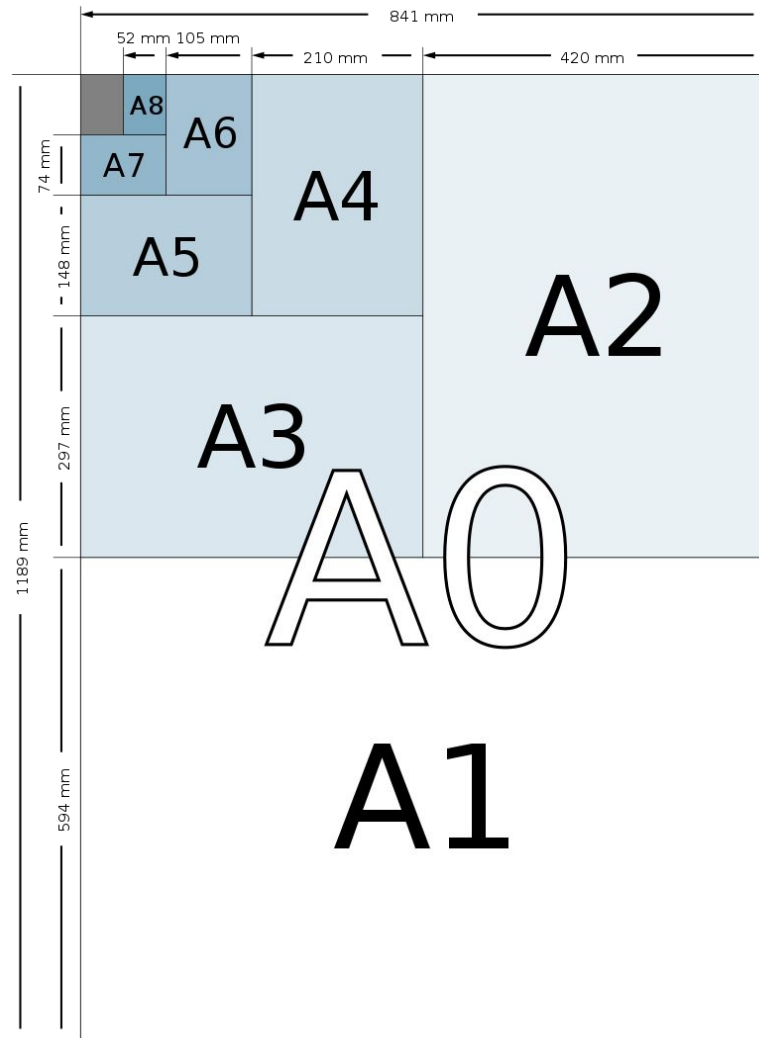
ФОРМУЛЯР

- модель побудови документа, яка враховує формат паперу, службові поля, склад та розміщення реквізитів
- **реквізит** - окремий змістовий елемент формуляру
- формуляр розробляється з урахуванням кількості та розмірів реквізитів, послідовності їх створення та формату паперу

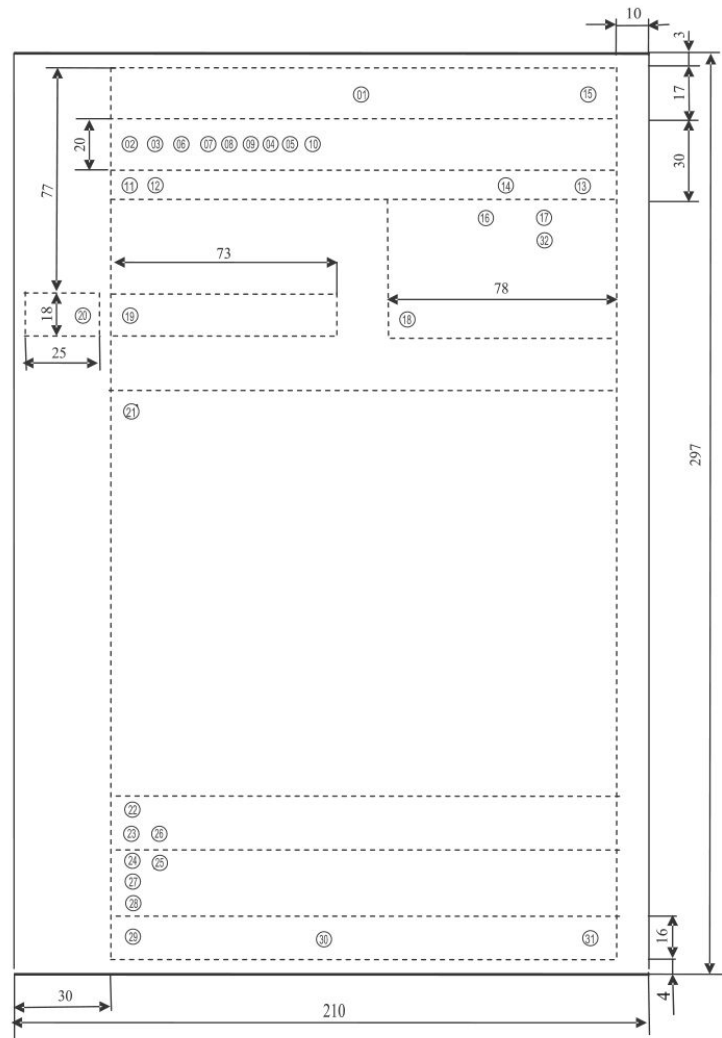
ФОРМАТ ПАПЕРУ

- це розмір одного аркушу
- **1975**, Міжнародний стандарт **ISO 216**
- **серії** форматів:
  - **A** - документи
  - **B** - середнє між сусідніми форматами серії A
  - **C** - середнє між форматами A і B, конверти
- **номер** форматів - кількість поділів нульового формату (A0, A1, A2, A3, A4, A5 ... A10)

СЛУЖБОВІ ПОЛЯ (БЕРЕГИ)

- відстань між текстом та краєм аркушу
- обов'язковий елемент ділового документа
- розміри полів визначаються формуляром, але як правило, вони складають:
  - **ліве** – 30 мм – для підшивки документів у справу та для окремих реквізитів
  - **верхнє і нижнє** – 20 мм – для реквізитів
  - **праве** – 10 мм – виключно для збереження тексту, розташування реквізитів заборонено
- поля можуть бути дзеркальними

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ДІЛОВОДСТВА

Історія ділових документів

- відповідають основним історичним етапам

- напряду визначаються розвитком держави та державного управління

КРАЇНИ ДАВНЬОГО СХОДУ

- діловодство існує виключно в державі
- давні періоди - фрагментарні свідчення про діловодство
- докази існування ділових документів - свідчення (згадки, рештки споруд) про існування архівів

Miss. Christie Statue Jan 205
Scribe Sarcophagus

FOUND AT SAKKARA JANUARY 31-1893.

IT CLOSELY RESEMBLES THE FAMOUS SCRIBE OF THE LOUVRE
AND IS PROBABLY OF 14 OR 15TH DYNASTY.

LIMESTONE

APEPI - SHEPHERD KING.

Apepi built a great temple to Set at Zoon or TANIS, one of red granite. It had fifteen streets scattered about the courts and avenues of privileged sphinxes. Tradition says that Joseph was prime minister for APEPI.

MENEPHTAH I.

The thirteenth son and successor of RAMSES II. His reign was atrocious & disastrous one and during it Moses led the Israelites out of Egypt.

PASENKHANU I.

One of the ingenious kings who helped the decline of Egypt.

SCRIBE.

- Consider there is not an employment requisite of superior ones,
  - Except the scribe, who is the first, for he who knows letters, he then is better than thee.
  - Shouldst thou wait after great men, thou art to proceed with good knowledge.
  - Do not say proud words, be seated in thyself alone.
- Old Poem.

ДІЛОВОДСТВО РИМУ

- складна система діловодства
- носії інформації – дерев'яні або керамічні пластини (таблиці), які збирали у “**кодекси**” і нумерували сторінки
- **79** р. до н.е. – збудовано центральне сховище (архів) документів Римської республіки – “**табулярій**”
- за часів імперії – власний архів кожного імператора
- римське діловодство – прототип сучасного європейського (Ватикан, Італія, Європа)

УКРАЇНСЬКЕ ДІЛОВОДСТВО

- **Руська держава (X – XIII ст.)**
  - формування традицій та перших архівів
- **литовська доба (XIV – перша половина XVI ст.)**
  - реєстри, метрики
- **Річ Посполита (друга половина XVI – початок XVII ст.)**
  - актові книги, поширення використання ділових документів
- **козацька доба (XVI – перша половина XVIII ст.)**
  - розмаїття офіційних та приватних документів
- **імперське діловодство (друга половина XVIII – початок XX ст.)**
  - формування систем документації та нормативних вимог
- **діловодство українських урядів (1917–1921 рр.)**
  - унормування роботи з документами
- **радянське діловодство (1922–1991)**
  - розробка та впровадження державного діловодства, стандартів
- **сучасне діловодство**
  - українська мова діловодства, електронні документи, керування документацією

УСТАВ

Правовий документ

- відомий з X ст.
  - встановлював правовідносини держави та церкви
  - походить з давньоруської юридичної традиції
  - використовувався до кінця XVI ст.
-

УСТАВИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ ТА ЛИТОВСЬКОГО КНЯЗІВСТВА

- Устав Володимира Мономаха, 1113

- регулювання боргових відносин
- хрещення Руси
- розмежування княжої і церковної влади

- Устав князя Ярослава

Володимировича, кінець XI ст.

- церковні суди
  - укладання шлюбів
  - класифікація злочинів
- структура та традиція складання уставів

Велике князівство Литовське, Жемайтійське та Руське

- регулювання земельних відносин
- стосунки між селянами та землевласниками
- XVI ст. – термін “**статут**”
  - 1529, Перший Литовський
  - 1566, Другий Волинський
  - 1588, Третій Новий
- литовські статuti використовувалися у правовій сфері до початку XIX ст.

ПРИВІЛЕЙ

Правовий документ

- походить з часів ВКЛ
  - мав загальнодержавне значення
  - створював нові правовідносини для фізичних та юридичних осіб
-

МЕТРИКА

Правовий документ

- реєстраційний документ, книга, призначена для запису змісту інших документів, рішень, ухвал

ДІЛОВИЙ ДОКУМЕНТ -
ЧАСТИНА СИСТЕМИ
УПРАВЛІННЯ, ТОМУ
ЕВОЛЮЦІОНУЄ РАЗОМ З НЕЮ